

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรมนุษย์นับเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ประเทศจะมีความเจริญก้าวหน้าได้นั้น จะต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสิ่งที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ การศึกษา เนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนากำลังคนให้เหมาะสม ทั้งคุณสมบัติ และจำนวน ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และสอดคล้องกับสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ เพราะการศึกษา คือ กระบวนการในการพัฒนาบุคคลให้เจริญงอกงาม โดยมีเป้าหมายที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถ และทัศนคติ ที่ดีในการประกอบอาชีพ มีรายได้สำหรับการดำรงชีพ ด้วยเหตุนี้การพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลกจึงต้องอาศัยกำลังคนที่มีการศึกษา ดังจะเห็นได้จาก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการวางรากฐานในการจัด และพัฒนาการศึกษาไว้หลายเรื่อง โดยเฉพาะมาตราที่ 43 ได้กำหนดให้รัฐจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และให้องค์กรปกครองท้องถิ่น และเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมาตราที่ 81 ได้กำหนดให้มีกฎหมายการศึกษาแห่งชาติเพื่อปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับ ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคม อันเป็นที่มาของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ต่อเนื่องถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่มีบทบัญญัติ ในการวางกรอบ และแนวทางเพื่อปฏิรูปการศึกษาในประเด็นหลักดังนี้

1. ให้การศึกษาแก่ปวงชน โดยเปลี่ยนรูปแบบการจัดการศึกษาให้หลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียน
2. ให้ทุกภาคมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นรัฐ เอกชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา องค์กรวิชาชีพ สถานประกอบการ ฯลฯ
3. องค์กรปกครองท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น
4. คณะกรรมการการศึกษาอชีวศึกษามีหน้าที่เสนอแนะนโยบายแผนพัฒนามาตรฐาน และหลักสูตรอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ

สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544) ที่ได้ปรับแนวความคิดการพัฒนาจากเดิมที่เน้นเศรษฐกิจมาเป็นการเน้นคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการช่วยพัฒนาให้คนมีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ต่อเนื่องถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549) ซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคน และการคุ้มครองทางสังคม มีสาระสำคัญ คือ

1. ปรับปรุงการจัดหลักสูตรให้มีความหลากหลาย ยืดหยุ่น สามารถปรับให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น
2. สนับสนุนให้ครอบครัว ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน และสถาบันทางศาสนามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่สอดคล้องกับศักยภาพ และความพร้อม ในแต่ละพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมายได้อย่างหลากหลาย และเหมาะสม
3. ผลิต และพัฒนากำลังคนระดับกลาง โดยผสมภูมิปัญญาท้องถิ่น ทักษะชีวิตกับความรู้พื้นฐาน

4. รัฐร่วมกับเอกชน และสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน และการพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น

ด้วยเหตุดังกล่าว รัฐจึงได้ขยายการจัดการศึกษาทุกระดับ และทุกประเภทไปอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการผลิต และพัฒนากำลังคน ที่มีลักษณะเฉพาะสัมพันธ์อย่างชัดเจนกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในแต่ละภาคเศรษฐกิจ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญที่จะให้ตอบสนองกับตลาดแรงงาน และความต้องการในท้องถิ่น ซึ่งเมือง พัทยา เป็นเมืองที่มีลักษณะพิเศษ คือ เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ เช่นเดียวกับกรุงเทพมหานคร จะแตกต่างกันก็แต่เพียงเขตพื้นที่การปกครองที่ไม่เต็มพื้นที่ของจังหวัด โดยเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.2542 เนื่องจากเมืองพัทยาเป็นเมืองที่มีคุณลักษณะพิเศษที่มีความแตกต่างไปจากเมืองอื่น ๆ ในหลาย ๆ ด้าน ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองการบริหาร

การศึกษาจัดได้ว่าเป็นบริการที่ต้องลงทุนสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านการอาชีวศึกษา ด้วยแล้วจัดเป็นการศึกษาที่ต้องลงทุนสูงมาก เพราะจะต้องจัดเตรียมเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน และพัฒนาความสามารถ และทักษะในวิชาชีพที่ตนได้เรียน นอกจากนี้ยังเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งจะให้ผู้สำเร็จการศึกษาออกไปประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ

เนื่องจากการอาชีวศึกษาโดยนัยจึงปรัชญาการศึกษาแล้วเป็นการศึกษาเพื่อเตรียมคนให้มีความรู้ และทักษะรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นเพียงพอต่อการที่จะประกอบอาชีพในสาขาที่ได้ฝึกฝนเล่าเรียนมา ไม่ว่าจะเป็นอาชีพที่ทำงานกับหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน หรือการประกอบอาชีพ

อิสระก็ตาม (วิรัช กุญทมาศ, 2528, หน้า 93) อีกนัยหนึ่ง คือ การอาชีวศึกษาเกิดขึ้นภายใต้จุดเน้นด้านการผลิตกำลังคนในระดับกลางเพื่อตอบสนองความต้องการแรงงานของระบบอุตสาหกรรม การผลิตและบริการนั่นเอง แต่ในปัจจุบันเริ่มเป็นที่ประจักษ์ชัด และยอมรับกันทั่วไปในกลุ่มนักอาชีวศึกษาว่าการจัดการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ เป็นการจัดการศึกษาที่สูญเปล่า เป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่า กลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาแขนงนี้ส่วนใหญ่มิได้เข้าสู่ตลาดแรงงานเพื่อใช้ฝีมือแรงงานในการผลิตสินค้าหรือบริการตามความชำนาญที่ได้ร่ำเรียนมา ส่วนใหญ่มุ่งไปสู่การศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และปริญญาตรีต่อไป (วิระพันธ์ สิทธิพงษ์, 2541, หน้า 32) โดยข้อมูลยืนยันจากรายงานเรื่อง “รายงานผลการสำรวจการทำงาน และการว่างงานของกำลังคนในระดับกลาง และระดับสูง พ.ศ.2541” โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2542) และรายงานการวิจัยเรื่อง “ภาวะการณ์มีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา” กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2531) ได้ให้ข้อค้นพบที่ใกล้เคียงกัน คือ ผู้จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยส่วนรวมเข้าศึกษาต่อประมาณร้อยละ 61.50 - 67.30 และประกอบอาชีพเพียงร้อยละ 12.80 - 16.63 ส่วนที่ทำงานพร้อมกับศึกษาต่อประมาณร้อยละ 13.63 เท่านั้น และผลผลิตของการอาชีวศึกษาในส่วนน้อยที่เข้าสู่ระบบการผลิตสินค้าและบริการนี้ ยังมี คุณภาพไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานทั้งด้านความรู้ ทักษะ และนิสัยในการทำงาน ดังรายงานการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพของการอาชีวศึกษา” ที่จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2537) ที่พบว่าคุณภาพแรงงานระดับอาชีวศึกษาโดยเฉพาะผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ยังขาดความรู้ ทักษะการเขียน การจัดทำรายงาน การใช้คอมพิวเตอร์ และภาษาต่างประเทศ ขาดความชำนาญในทักษะเชิงวิชาชีพ ส่วนในด้านลักษณะนิสัย คุณธรรม และจริยธรรมในการทำงานก็ยังคงอยู่ในระดับที่มีปัญหาเช่นกัน สาเหตุหลักของปัญหาดังกล่าวเกิดจากการที่ระบบอาชีวศึกษาปัจจุบันเป็นระบบที่เน้นกระบวนการแต่ละขั้นตอนมากกว่าคุณภาพของผลผลิตขั้นสุดท้าย คือ เมื่อได้กำหนดมาตรฐานของกระบวนการ ตั้งแต่คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา วุฒิของครู เครื่องมือ เครื่องจักรที่ใช้ และกำหนดรายวิชาให้เรียนแล้ว เมื่อผู้เรียนได้เรียนผ่านไปก็คาดว่าผู้เรียนจะมีสมรรถนะสามารถประกอบอาชีพได้ และให้ใบรับรองไป ใบรับรองดังกล่าวรับรองว่าผู้เรียนได้ผ่านการศึกษารายวิชาต่าง ๆ โดยผู้เรียนเกิดความรู้ขึ้นมามากน้อยบ้างตามระดับคะแนนที่ได้ และนักวัดผลคิดเอาไว้ แต่ไม่มีส่วนใดที่แสดงถึงระดับของสมรรถนะที่ประกันความสามารถในการทำงานได้แต่อย่างใด ผู้เรียนอาจเรียนจนได้หน่วยกิตครบแต่ไม่มีสมรรถนะที่ไ้ระดับกับอาชีพก็เป็นได้ ซึ่งวิระพันธ์ สิทธิพงษ์ (2541, หน้า 30 - 31) ได้กล่าวว่า การจัดอาชีวศึกษาควรจะให้ ความสำคัญกับผลลัพธ์สุดท้าย คือ “ผู้สำเร็จการศึกษา” และสิ่งที่การอาชีวศึกษาพึงให้ความสำคัญ ตรวจวัดอย่างเข้มงวด คือ “สมรรถภาพในการทำงานของผู้จบการศึกษา” ดังนั้นมาตรฐานทางการอาชีวศึกษาควรจะต้องมุ่งไปที่การตรวจวัดสมรรถนะของผู้จบการศึกษาที่สอดคล้องกับการทำงาน

ในตำแหน่งต่าง ๆ และมาตรฐานการอาชีวศึกษาควรสอดคล้องกับระดับสมรรถภาพที่อุตสาหกรรมกำหนด

โดยปกติแล้ว ปรัชญาเบื้องหลังหลักสูตรอาชีวศึกษาเป็นแบบฉบับเน้นผลผลิตหรือผู้สำเร็จ การจัดอาชีวศึกษาส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการจัดให้นักศึกษาได้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผลผลิตสุดท้าย (Outcome) นั้น ยิ่งใหญ่กว่ากระบวนการศึกษา (Process) ความสำเร็จสุดยอดของหลักสูตรอาชีวศึกษาไม่เพียงแต่วัดผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาเท่านั้น แต่วัดได้จากผลของผลสัมฤทธิ์ นั่นคือ วัดการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จในโลกของงาน ดังนั้นหลักสูตรอาชีวศึกษาจึงเอนเข้าสู่กระบวนการ คือ ประสบการณ์ และกิจกรรมภายในสถาบัน และผลิตผล คือ ผลของประสบการณ์ และกิจกรรมเหล่านี้ต่อผู้สำเร็จการศึกษา นอกจากนี้จุดเน้นของหลักสูตรอาชีวศึกษาจะไม่จำกัดแต่เพียงการพัฒนาความรู้ในสาขาเฉพาะสาขาใดสาขาหนึ่งเท่านั้น หากแต่จะต้องพัฒนานักศึกษาโดยตรง โดยครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ เจตคติ และค่านิยม ซึ่งในที่สุดจะมีส่วนช่วยให้นักศึกษามีความสามารถในการทำงาน (Employ Ability) สิ่งแวดล้อมของการเรียนอาชีวศึกษาจะทำให้ นักศึกษาพัฒนาในสิ่งที่กล่าวมาแล้ว รวมทั้งประสมประสานกันเพื่อให้ประยุกต์ทำงานจริงได้ (วีระพันธ์ สิทธิพงศ์, 2541, หน้า 43-44)

จากข้อบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติผนวกกับปัญหาที่การอาชีวศึกษาประสบในสถานการณ์ปัจจุบันนั้น นำไปสู่ความสนใจในปัญหาการวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาอุตสาหกรรม ที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี” โดยกรอบการวิจัยได้จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ.2545 (ปรับปรุง พ.ศ.2546) ประกอบด้วย การหาคุณลักษณะทั่วไป และคุณลักษณะทางวิชาชีพที่จำเป็นในการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาอุตสาหกรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาคุณลักษณะสำคัญต่อการประกอบอาชีพหรือการทำงานในสถานประกอบการ อันจะเป็นข้อมูลสำคัญให้หน่วยงานที่รับผิดชอบนำไปกำหนดนโยบาย และแผนการจัดการอาชีวศึกษา ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน จัดเตรียมบุคลากร และทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการของสถานประกอบการ และเหมาะสมกับการประกอบอาชีพ รวมถึงเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาอุตสาหกรรม ที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

2. เปรียบเทียบคุณลักษณะทั่วไปของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาอุตสาหกรรม ที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ตามประเภทของสถานประกอบการ

3. เปรียบเทียบคุณลักษณะทางวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาอุตสาหกรรม ที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ตามประเภทของสถานประกอบการ

คำถามของการวิจัย

1. คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชา อุตสาหกรรม ที่พึง ประสงค์ของสถานประกอบการในเมืองพัทยา อยู่ในระดับใด

2. คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชา อุตสาหกรรม ที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการประเภทโรงแรม และที่พัก ในเมืองพัทยา อยู่ในระดับใด

3. คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชา อุตสาหกรรม ที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการประเภทศูนย์บริการรถ และสถานบริการน้ำมัน ในเมืองพัทยา อยู่ในระดับใด

4. คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชา อุตสาหกรรม ที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการประเภทศูนย์การค้า ในเมืองพัทยา อยู่ในระดับใด

5. คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชา อุตสาหกรรม ที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการประเภทสถานบันเทิง ในเมืองพัทยา อยู่ในระดับใด

6. คุณลักษณะทั่วไปของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชา อุตสาหกรรมที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการทั้ง 4 ประเภท ในเมืองพัทยา แตกต่างกันหรือไม่

7. คุณลักษณะทางวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาอุตสาหกรรมที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการทั้ง 4 ประเภท ในเมืองพัทยา แตกต่างกันหรือไม่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ก่อนที่จะประมวลกรอบแนวคิดในการทำวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ.2545 (ปรับปรุง พ.ศ.2546) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม จากนั้นผู้วิจัยจึงได้นำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัย โดยจำแนกคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาออกเป็น 2 ด้าน คือ คุณลักษณะทั่วไป และคุณลักษณะทางวิชาชีพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำวิจัย

ผลจากการทำวิจัยจะทำให้ทราบถึงคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาอุตสาหกรรม ที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ซึ่งสามารถใช้เป็นสารสนเทศในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชนในบริเวณเมืองพัทยารวมทั้งสถานศึกษาอื่นที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่มีลักษณะคล้ายกับเมืองพัทยา นำไปกำหนดนโยบาย และแผนการจัดการการอาชีวศึกษา ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน จัดเตรียมบุคลากร และทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการของสถานประกอบการ และเหมาะสมกับการประกอบอาชีพ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการผลิตบุคลากร ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาการผลิตบุคลากรที่ไม่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ ปัญหาการอพยพย้ายถิ่น ปัญหาการว่างงาน เป็นต้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจที่มุ่งศึกษาคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาอุตสาหกรรม ที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ.2545 (ปรับปรุง พ.ศ.2546) โดยจำแนกคุณลักษณะออกเป็น 2 คุณลักษณะ คือ คุณลักษณะทั่วไป ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ เจตคติต่อวิชาชีพ จริยธรรมเชิงวิชาชีพ และความสัมพันธ์กับผู้อื่น และคุณลักษณะทางวิชาชีพ 5 สาขาวิชา ประกอบด้วย สาขาวิชาเครื่องกล สาขาวิชาเครื่องมือกล และซ่อมบำรุง สาขาวิชาโลหะการ สาขาวิชาไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ และสาขาวิชาก่อสร้าง
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายช่าง หรือผู้จัดการฝ่ายบุคคล หรือผู้จัดการทั่วไปของสถานประกอบการในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานประกอบการในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี แยกตามประเภทของสถานประกอบการเป็น

3.1.1 สถานประกอบการประเภทโรงแรม และที่พัก

3.1.2 สถานประกอบการประเภทศูนย์บริการรถ และสถานบริการน้ำมัน

3.1.3 สถานประกอบการประเภทศูนย์การค้า

3.1.4 สถานประกอบการประเภทสถานบันเทิง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพประเภทวิชาอุตสาหกรรม แบ่งเป็น 2 ด้านคือ

3.2.1 คุณลักษณะทั่วไป คือ วิสัยทัศน์ เจตคติต่อวิชาชีพ จริยธรรมเชิงวิชาชีพ และความสัมพันธ์กับผู้อื่น

3.2.2 คุณลักษณะทางวิชาชีพ คือ สาขาวิชาเครื่องกล สาขาวิชาเครื่องมือกล และซ่อมบำรุง สาขาวิชาโลหะการ สาขาวิชาไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ และสาขาวิชาการก่อสร้าง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะอันเป็นอุดมการณ์ของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ.2545 (ปรับปรุง พ.ศ.2546) โดยพิจารณาในเชิงวิชาชีพ จำแนกเป็น 2 คุณลักษณะ คือ คุณลักษณะทั่วไป และคุณลักษณะทางวิชาชีพ ซึ่งวัดได้จากความคิดเห็นของผู้ประกอบการในเมืองพัทยา ว่ามีความต้องการในระดับใด

2. คุณลักษณะทั่วไป หมายถึง ลักษณะประจำตัวของผู้สำเร็จการศึกษาที่ได้รับการส่งเสริมใน 4 ด้านคือ วิสัยทัศน์ เจตคติต่อวิชาชีพ จริยธรรมเชิงวิชาชีพ และความสัมพันธ์กับผู้อื่น

2.1 วิสัยทัศน์ หมายถึง การมองอนาคต และการคาดการณ์อนาคตของตนเองว่าจะปฏิบัติอย่างไรเพื่อความก้าวหน้าของตนเอง เช่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการประกอบอาชีพ

2.2 เจตคติต่อวิชาชีพ หมายถึง ความรู้สึกรักใคร่ที่มีต่อวิชาชีพ และงานเช่น มีความชอบ พอใจ มั่นใจ และภาคภูมิใจ ในวิชาชีพที่เรียน รักงาน รักหน่วยงาน มีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตน และผู้อื่น

2.3 จริยธรรมเชิงวิชาชีพ หมายถึง เป็นผู้มีความประพฤติดีงามในการทำงาน การอยู่ร่วมกัน มีความรับผิดชอบต่อนักเรียน รู้จักใช้ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี

2.4 ความสัมพันธ์กับผู้อื่น หมายถึง มีบุคลิกภาพ มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม จริยธรรม และวินัยในตนเอง สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี

3. คุณลักษณะทางวิชาชีพ หมายถึง ความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาที่ได้จากการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ.2545 (ปรับปรุง พ.ศ.2546) ใน 5 สาขา คือ สาขาวิชาเครื่องกล สาขาวิชาเครื่องมือกล และซ่อมบำรุง สาขาวิชาโลหะการ สาขาวิชาไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ และสาขาวิชาก่อสร้าง ให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในงานอาชีพ ตรงตามจุดประสงค์วิชาชีพ

4. ผู้สำเร็จการศึกษา หมายถึง ผู้ที่จบการศึกษาจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2545 (ปรับปรุง พ.ศ.2546) ใน 5 สาขา คือ สาขาวิชาเครื่องกล สาขาวิชาเครื่องมือกล และซ่อมบำรุง สาขาวิชาโลหะการ สาขาวิชาไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ และสาขาวิชาก่อสร้าง

5. ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หมายถึง การศึกษาวิชาชีพที่จัดให้นักศึกษา เรียนต่อจากระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพ พ.ศ.2545 (ปรับปรุง พ.ศ.2546) ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งใช้เวลาเรียน ตลอดหลักสูตรเป็นเวลา 3 ปีการศึกษา